СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 166. ДЖЕРЗИ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го ЛИПНЯ 1948 — No. 166. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 20, 1948 VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПІВДЕННІ СТЕЙТИ ПРОДОВЖУЮТЬ АКЦІЮ ПРОТИ ТРУМАНА

Вірмінгтем, Ала., 19 липня. — Збунтовані на тлі програми громадянських прав демократи південних стейтів заповідають дальшу акцію проти кандидатури президента Трумана, головно її поширення на інші стейти. Керівником цеї кампанії вибрано в суботу одноголосно губернатора Південної Каролайни, Дж. Строма Турмонда, назначуючи його теж своїм кандидатом на президента. На конвенції південних демократів, в якій взяло участь біля 6,000 осіб, вибрано теж губернатора Місисипі, Філдинга Л. Врайта, кандидатом на заступника президента. Негайно після вибору кандидатів, конвенція рішила знову зібратися 1-го жовтня вже до „останньої битви" проти кандидатури президента Трумана. На місце Трумановоі програми „громадянських прав" південні стейти видвигають свою програму „стейтових прав", що буде теж головним аргументом в передвиборчій кампанії. Ґубернатор Турмонд заповів вже свою поїздку по південних і „сусідніх" стейтах, під час якої виголошуватиме промови та розправлятися з кандидатурою през. Трумана. Проте, велика частина провідних південних демократів не причучується до цеї акції і вважає, що все, що робиться, повинно робитися через офіціяльну організацію Демократичної партії в кожному стейті — як це вияснив вчора ґубернатор Бен Т. Лейні з Аркенсо, що був весь час керівником опозиції проти громадських прав. „Опозиція проти опозиції" побоюється, що теперішня револьта південних стейтів може закінчитися остаточним розбиттям Демократичної партії, якій вже наніс шкоду своїм поступуванням Генрі Волес.

КОНГРЕС ТЕРЕНОМ ПЕРЕДВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ.

Вашингтон, 19 липня. — Після конвенції у Филадельфії та рівночасно з продовжуванням кампанії південних демократів проти кандидатури президента Трумана, політична передвиборча кампанія в цьому тижні знову переноситься до Вашингтону, у зв'язку зі скликанням надзвичайної сесії Конгресі на понеділок, 26-го липня. Тут видвигається всілякі здогади щодо акції през. Трумана на цій сесії контрольованого Републиканцями конгресу і загально сподіються, що вона піде по лінії ухвалених конвенціями плятформ. Зближені до Білого Дому кола вважають, що през. Труман сконцентрує свою акцію на законопроєктах в справі мешкань та боротьби проти інфляції.

ПЕРЕД ВЕЛИЧАВИМ ПОХОРОНОМ ГЕН. ПЕРШИНГА.

Вашингтон, 19 липня. — Вчора в Капітолі зложено з усіми належними почестями тлінні останки генерала армій Джана Дж. Першинга, головнокомандуючого Американським Експедиційним Корпусом в Европі під час першої світової війни. В церемонії взяв участь президент Труман секретар стейту ген. Маршал та багато інших державних і військових достойників, крім багатьох тисяч публики. Властивий похорон має відбутися сьогодні з Капітолю на Арлінгтон кладовище. В похоронах візьме участь 3,500 вояків всіх родів зброї.

ДАЛЬШІ ЗАХОДИ НА ЗБІЛЬШЕННЯ ОБОРОННОГО ПОГОТІВЛЯ АМЕРИКИ

Ген. Герші призначений директором поборової служби. В цьому тижні заповідають декрет президента.

Вашингтон, 19 липня.—Рівночасно зі загостренням політичного напруження в Европі та міжнародного положення в цілому світі, Америка робить дальші заходи на скріплення свого оборонного поготівля. Два дні тому президент Труман іменував ген. Люїса Б. Герші директором поборової служби, беручи до уваги його великий досвід в тій ділянці та його організаційні спосібності. Ген. Герші мав це саме доручення вже в 1941 році і організація 10,000,000 чоловіків до Американської Армії це була головно його ділом. Цим разом його завданням буде перевести реєстрацію чоловічої молоді від 18 до 25 року життя, згідно з відповідним законом на мирний час. Відповідний екзекутивний наказ в цьому напрямі мав би видати президент Труман вже в цьому тижні, як повідомляють з Білого Дому.

КОМУНІСТИ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВІД ВОЛЕСОВОЇ „ТРЕТЬОЇ ПАРТІЇ".

Ню Йорк, 19 липня. — Комуністична партія вчора через свого речника офіціяльно заперечила свій організаційний зв'язок з „третьою партією" Волеса та рухом за його кандидатуру на президента. Саймон В. Герсон, речник комуністів, заявив, що „нова партія" Волеса по своїй природі „не є ані соціялістичною, ані комуністичною партією" та що комуністи не намагаються з неї таку зробити. Комуністичну заяву вв'язується зі заходами деяких прихильників Волеса намовити його до відповідної проти-комуністичної декляраціі, яка, по думці цих кол, з'єднала б Волесові більше голосів, якщоб він виразно відмежувався від комуністів. При цьому комуністи виразно заявляють, що вони дальше піддержуватимуть „тікет" Волеса.

ПЛЯНУЄТЬСЯ МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР ДЛЯ ВУГЛЕКОПІВ.

Ню Йорк, 19 липня. — Вчера тут повідомлено, що медична дорадча рада Юнайтед Майн Воркерс оф Америка плянує будову з добродійного і пенсійного фондів великий медичний центр для вуглекопів. Будова центру коштуватиме кілька мільйонів долярів. Рішення винесено два тижні після того, як закінчено переговори юнії у Вашингтоні та на підставі яких згадані фонди будуть збільшені до 100,000,000 долярів річно. Виконання програми будови медичного центру доручено голові дорадчої медичної ради юнії, д-ру Р. Р. Саєрсові.

Американські суперфортеці в Берліні

МОГУТНЯ АМЕРИКАНСЬКА ПОВІТРЯНА ФЛЬОТА НА ТРЬОХ БРИТАНСЬКИХ БАЗАХ.

Лондон, 19. липня. — Тоді, як світ з великою тривогою дожидає дальшого розвитку подій в Берліні, на британські бази прилетіла протягом останніх трьох днів прямо з Америки могутня американська повітряна фльота, зложена з 60 повітряних суперфортець В-29. Це бомбардувальники того самого типу, що скинули атомову бомбу на Гірошіму і закінчили війну в Японії. Разом з цими велетнями прилетіли інші типи літаків, а ще інші, включно з ракетовими літаками, дожидають на пригожу погоду і теж туди вибираються. На суперфортецях є біля 1,500 осіб залоги, переважно ветерани, що вже мають боєвий досвід з другої світової війни. Офіціяльно подається, що суперфортеці відбувають „нормальні далеко-летні вправи", а в Британії вони мали б задержатися чотири до шість тижнів. В міжчасі вони мали б відбути цілий ряд вправ над европейським континентом. У зв'язку з прилетом цеї могутньої американської повітряної збройної сили до Европи робиться найрізноманітніші спекуляції та зв'язується це з політичною кризою в Берліні, хоча офіціяльно з американського боку цей зв'язок рішучо заперечується. Командант американських повітряних збройних сил в Европі, ген. Кортіс Лімей, навіть висловив своє „здивування" з цего приводу. Британські власті, преса та ціле населення зготовили американським повітряним гостям якнайщиріше прийняття. Едгар Грейнвіл, член парляменту, заявив, що британці не належать до тих людей, що надто люблються в демонстраціях, але цим разом вони справді раді, що американці знову прилетіли.

БОЛЬШЕВИКАМ ВІТЕР В ОЧІ.

Москва, 19. липня — На вчора тут була заповіджена велика авіяційна парада з нагоди „дня авіяції", але її в останній хвилині відложено до наступної неділі з огляду на несприятливу погоду. Проте, з нагоди дня, появилося цілий ряд прокламацій, відозв і пропагандивних заяв, а головнокомандуючий совєтською авіяцією, маршал К. А. Вершинін, в денному наказі зцього приводу, взивав народи СССР продукувати більше літаків і більше танків та зброї для боротьби проти „інтриг міжнародної реакції".

НАБІР НОВИХ МАЛОЛІТНИХ НЕВОЛЬНИКІВ ДО СОВЄТСЬКОЇ ІНДУСТРІЇ.

Москва, 19. липня. — „Труд", орган совєтських професійних спілок, повідомив вчора, що до кінця цього місяця 250,000 совєтських учнів закінчать фахові школи і будуть переведені на працю в індустрії. Рівночасно „Труд" дорікає партійним і совєтським органам в поодиноких областях, між іншим в області Дніпропетровській на Україні, що вони досі не виявили відповідної пильности в мобілізації нових робітничих сил і там є ще багато молоді, що її не запряжено до праці в індустрії. Комісія державного плянування окремо повідомляє, що тепер в СССР є 2,000,000 більше робітників, ніж було в тому самому часі минулого року. Скільки в тих двох мільйонів припадає на каторжні роботи в концентраційних таборах, у звідомленні не зазначується.

АМЕРИКАНЦІ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ЧЕСЬКІ ОБВИНУВАЧЕННЯ

Франкфурт над Майном, 19 липня. Американські військові власті в Німеччині рішучо заперечили всі обвинувачення чеського уряду, мовляв старшини американської розвідки вмішані в останні події в Чехословаччині, називаючи ці повідомлення „обсурдними".

В ПАЛЕСТИНІ ЗНОВУ ПРИМИР'Я

АРАБИ І ЖИДИ ПРИЙНЯЛИ ЗАКЛИК О.Д. І ПРИПИНИЛИ ВІЙНУ.

Родос, 19. липня. — Уряди країн Арабської Ліґи і держави Ізраїля прийняли вчора піддержаний загрозою санкцій заклик Ради Безпеки О.Д. і припинили воєнні дії в Палестині. Свою згоду араби закомунікували посередникові ОД, графові Бернадот, а жиди зробили це вже раніше, узалежнюючи свою згоду від становища арабів. Араби погодилися на примир'я, але видвигнули цілий ряд застережень, як щодо часу його тривання, так і до умов, звертаючись з протестом безпосередньо до ОД. Прийняття арабами і жидами нового заклику Ради Безпеки викликало в колах ОД велике вдоволення, бо воно є не омильною ознакою зросту авторитету цеї міжнародної організації, що матиме велике значення теж в її дальшому розвиткові.

Заступник шефа штабу чеської армії втік до американців

ВЕЛИКЕ ВІЙСЬКОВЕ І ПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ВТЕЧІ.

Сензаційне повідомлення про масову дезерцію зі совєтської армії. — Стверджуються вістки про повстання за залізною заслоною.

Ню Йорк, 19. липня. — Н. Й. Таймс в сьогоднішньому виданні подає на передовому місці важливі інформації Гансона В. Болдвина про втечу з опанованої комуністами Чехословаччини заступника шефа штабу чеховловацької армії, головнокомандуючого чеськими силами на заході та військового дорадника президента країни, ген. Антоніна Богуміла Гасаля. Ген. Гасаль, що своєю рангою перевищав навіть міністра війни, втік разом з родиною в американську зону Німеччини. Цій втечі, що завершила масовий перебіг до американців цілого ряду інших високих старшин чехословацької армії від часу комуністичного перевороту, у Вашингтоні надається великого військового і політичного значення. Ідеться насамперед про військове значення цеї втечі, вже з тої простої причини, що ген. Гасаль стояв на одному з найвищих щаблів чеської військової драбини і тим самим знав всі подробиці, що мають важливе значення для американського командування. В дальшому, ген. Гасаль має теж основні інформації та ясний образ боротьби, що її ведуть проти большевизму поневолені ним народи східної і центральної Европи та дальші можливості і вигляди цеї боротьби. Втеча цего високого військовика вияснює багато дечого з теперішнього двобою між Тітом і Сталіном та поразки комуністів у фінських виборах. З огляду на своє високе і відповідальне становище в чехословацькій армії вже після большевицького перевороту, ген. Гасаль був втаємничений теж у всілякі совєтські військові та політичні пляни, що з черги має окрему вартість для американців. При цій нагоді повідомляється про масову дезерцію не тільки з армій совєтських сателітів, але й самої „доблесної" совєтської армії, головно зі совєтської авіяції. Між совєтськими дезертирами є теж генерали. Усім їм признається право азилю в американській, або в британській зонах і найчастіше перевозиться до Британії, де вони — цілком зрозуміло — перебувають під обсервацією і охороною на деякий час.

Втечу ген. Гасаля, що свого часу був чехословацьким міністром транспорту та має за собою велику військову кар'єру і служив своїй батьківщині в двох світових війнах, зв'язується безпосередньо з відставкою д-ра Бенеша з посту президента. Між іншим, це вже друга втеча ген. Гасаля з його країни. Перша була в 1940 році за час німецької окупації, коли то він втік до Франції та відіграв важливу ролю в організації і боротьбі чеського підпільного руху. Ген. Гасаль має 55 років.

МАСОВІ АРЕШТИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ПІД ЗАКИДОМ ШПИГУНСТВА В КОРИСТЬ АМЕРИКИ

Прага, 19 липня. Чехословацьке міністерство внутрішніх справ і народної оборони повідомило в суботу про масові арешти чехословацьких громадян у зв'язку зі шпигунством в користь Америки та з плянованим замахом на міністра війни, ген. Людвика Сободи й інших членів теперішнього комуністичного уряду. Офіціяльно подається, що досі заарештовано 71 осіб, 68 цивільних і 3 військових. В повідомленні говориться, мовляв група чеських втікачів, на чолі з Міляном Хоцом, що мав бути на службі американської розвідки, перейшла свого часу до Чехословаччини та вже вспіла виконати цілий ряд замахів і саботажів, створюючи рівночасно широко розгалужену сітку шпигунства в користь Америки. Заарештовані мали признатися до вини.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКИХ МІНІСТРІВ В СПРАВІ БЕРЛІНА

ЗАХІДНО-СОВЄТСЬКА ПОЛІТИЧНА КРИЗА І ВЛАСНА ОБОРОНА НА ПОРЯДКУ НАРАД.

Гаґа, Голяндія, 19 липня. — Сьогодні тут має почнатися конференція міністрів закордонних справ п'ятьох західно-европейських країн, зв'язаних підписаним недавно в Брюсель військовим союзом. Совєтсько-західна політична криза в Берліні та власні оборонні потреби цих країн, іменно: Британії, Франції, Бельгії, Голяндії і Люксембургу, будуть головним предметом нарад. Всі п'ять міністрів приїхали тут вже вчора ввечорі. Речник британського уряду заявив, що конференція дасть рівночасно нагоду міністрам Британії і Франції порозуміватися щодо дальшої акції у зв'язку зі совєтською відмовною відповіддю на західні протестаційні ноти в справі Берлінської кризи. Вчора ввечорі в бельгійській амбасаді тут відбулось вже прийняття міністрів, на якому почесним гостем був бельгійський прем'єр, Поль Генрі Спаак. Справа Берліна і тут була головним предметом розмов. Для малих західно-европейських країн йде насамперед про основні інформації щодо дальшої акції, що їх досі — з огляду на своє внутрішнє положення та головно з огляду на домашніх большевиків, не завжди мала навіть Франція.

ГЕН. ДОНОВАН ВЗИВАЄ ДО СВІТОВОЇ БЛЬОКАДИ СОВЄТІВ.

Берлін, 19 липня.—Ген. Вилйєм Донован, директор американського Бюра Стратегічних Служб (відоме ОСС) взивав вчора наложити на Совєтський Союз світові господарські санкції у відплату за їх бльокаду Берліна. Ген. Донован заявив, що така акція є необхідна, навіть якщоб вона означала війну. Він вважає, що навіть це збільшене постачання повітряною дорогою може тільки відложити, але не розв'язати проблему. Рівночасно в Берліні відбулися всілякі манифестації, на яких німецьке населення недвозначно заявляється за західною рішучістю проти Совєтів.

СПРАВА ВІЙНИ, АБО МИРУ МОЖЕ РІШИТИСЯ ЦЬОГО ТИЖНЯ.

Лондон, 19 липня. — З поінформованих джерел заявляють, що Америка мала запропонувати Британії і Франції спільну акцію на остаточне вирішення берлінської кризи. Акція мала б полягати в тому, що відповідно озброєний конвой західного транспорту, залізницею, або автомашинами, мав би вирушити до Берліна через 150 милеву совєтську зону, яка відділює це місто від західних зон. Совєти були б своєчасно повідомлені, коли і куди цей конвой буде переїжджати і тоді від Совєтів залежало б, чи у його висліді буде війна, якщо вони будуть намагатися конвой зупинити силою, чи бльокада Берліна має бути перервана. Британія мала б повністю цей плян піддержувати, а становище Франції ще не відоме. Сподіються, що власне ці можливості будуть теж предметом нарад 5 міністрів закордонних справ в Гаазі, бо їх країни насамперед заінтересовані в тому, чи й до якої міри берлінська криза грозить війною.

ЗАГРОЗА УРЯДОВОЇ КРИЗИ У ФРАНЦІЇ.

Париж, 19 липня. — Власне в хвилині, як в Берліні рішається справа миру, або війни і в якій Франція відіграє одну з головних роль, в самій цій країні продовжується партійна боротьба, що загрожує кризою теперішнього ліберального уряду. В Національній Асамблеї виринули розбіжності щодо бюджету на військові видатки і у висліді уряд зажадав заяви довіря. Голосування мало б відбутися сьогодні після полудня і від його висліду залежатиме доля теперішнього уряду.

ЧИСТКА В КОМУНІСТИЧНІЙ ПАРТІЇ В ІТАЛІЇ.

Рим, 19 липня. — Орган італійської комуністичної партії, „ль'Уніта", заповів вчора чистку комуністичної партії від „опортуністів, нечесних та саботажників". Чистку в партії заряджено у зв'язку з телеграмою Сталіна з приводу замаху на Тольяті. Сталін дорікав італійським комуністам, що вони не потрапили до цего замаху „дорогого товариша Тольяті" не допустити. В поодиноких місцевостях країни дійшло вчора знову до комуністичних заворушень, що їх тепер безпощадно ліквідує італійський уряд.

ТІТО НЕ ПІДДАЄТЬСЯ.

Београд, Югославія, 19 липня. — В найближчу середу тут почнеться конгрес югославської комуністичної партії, виклятої з комінформівської „комуністичної сім'ї" з наказу Сталіна за „ухили" Тіта. Конгрес буде продовженням боротьби між Тітом і Сталіном, а з голосів югославської преси виявляється, що Тіто не думає капітулювати. Вже заповіджено, що конгрес приверне всі почесті тим югославським большевикам, що їх було відсунено від них на домагання Комінформу. При цьому югославські большевики радіють, що їм пощастило підвести самого Сталіна та охоронити свого Тіта від ліквідації, яку йому Москва цілком певно підготовляла, ще заки непорозуміння вийшло на світло денне.

„ЙОГО ВЕЛИЧНІСТЬ" ФРАНКО.

Мадрид, 19 липня. — Еспанія обходила вчора 12 річницю перемоги теперішнього режиму в громадянській війні і з тої нагоди ген. Франко признав цілому рядові осіб нові дворянські титули маркізів, графів, тощо. Титулами відзначено головно героїв громадянської війни, між ними і відомого оборонця Алькасару в Толедо, ген. Хозе Москардо. Раніше якийсь дотепний бесідник титулував ген. Франка „його величністю", яку то почесть віддається тільки королям. Франко проголосив деклярацію, в якій остерігає еспанський нарід перед злудою формального миру в світі.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

ОФЕНЗИВА ТРУМАНА

Президент Труман скликав надзвичайну сесію 80-го конгресу. Вона розпічне свої наради в понеділок 26 липня. На таку сесію натякали в Білому Домі, як тільки 80-тий конгрес замикав свою звичайну сесію, не полагодивши чимало важних справ, на яких полагоду президент натискав від довшого часу, але без успіху.

Скликання цеї надзвичайної сесії до Вашинґтону в часі, коли там найбільша спека та коли сенатори і конгресмени розїхались до своїх місцевостей на відпочинок і виборчу агітацію, стрінулось з критикою, головно збоку республиканців. Одні назвали це „нерозумним" кроком, а другі „гістерією". Проте цей крок є таки доброю політичною стратеґією Трумана, якої республиканці не можуть легковажити.

В першу чергу президент Труман має повне право скликати таку сесію. Подруге, він має добрі аргументи, чому треба заставити 80-тий конгрес полагодити важні справи, яких полагоду він так довго відволікав, а вкінці відложив, щоби передати їх новому конгресові.

Фактом є, що дорожнеча зачинає добре дошкулювати кожному, кожній хаті, кожній господині. Вартість доляра падає щораз більше вниз, що відчувають найгірше ці середні верстви, що жиють зі заробітної платні, якої вартість постійно хитається, а властиво поменшується. Зарадити цьому намагався президент Труман своїми предложеннями конгресові в справі контролі цін, але конгрес, який має республиканську більшість, тих предложень не прийняв, ні не ухвалив своїх. Загально відома теж мешкальна кріза, але конгрес розійшовся, не вирішивши цеї пекучої справи. Отже, коли президент зазначує в своїй проклямації, що скликує 80-тий конгрес на надзвичайні наради з огляду на „публичний інтерес", то загал населення цілком певно буде за ним, коли б він навіть мав на увазі тільки дорожнечу та мешкальну крізу.

Треба припускати, що ці надзвичайні конгресові наради будуть зааранжовані президентом у такий спосіб, щоби заставити республиканців зясувати своє остаточне відношення ще й до багатьох інших справ, як от щодо зміни робітничого закону Тефта-Гартлія, чи закону про допущення до Америки дисплясованих осіб з Европи, так, щоби злагіднити умовини допущення та збільшити число нових емігрантів. Демократична партія, якій республиканці вже відспівали „вічную память", не має тепер відповідних фондів на виборчу агітацію, бо ті, що могли б складати більші датки, отягаються, не бачучи великих виглядів на демократичну перемогу. Одначе тепер демократи будуть мати змогу звести в конгресі виборчу кампанію за різні програмові точки і вона буде широко розголошена пресою та по радіо по цілій країні, хоч за неї демократи нічо не заплатять. Треба признати, що це зручна стратеґія. Але з цеї партійної боротьби буде користь для загалу, бо він краще зорієнтується, яка з головних партій має кращу програму. І не тільки те, він побачить, як виглядають гарні слова програм, коли їх приходиться здійснювати.

Генерал Джан Дж. Першинг.
(1860-1948)

Друга світова війна звязана тісно з генералом Айзенгавером, а Перша з генералом Першинґом, що помер в Вашинґтоні 15. липня в 88 році життя.

З якою повагою ставилось і ставиться американське громадянство до особи Першинґа, можна пізнати найкраще по цьому, що крім Вашинґтона він одинокий мав титул „Генерала Армій".

Карієра ген. Першинґа під багатьома оглядами типічно американська: з бідної фарми в якомусь там закутку Лейклід, Мізурі, пробиватись власними силами через школу, а потім шукати різних джабів та братись за різні фахи і припадково попасти на такий, який дає людині нагоду вибитись вгору, на щораз вищі а то й найвищі становища.

Якраз така була карієра ген. Першинґа й якраз так дістався він до Вест Пойнт, найславнішої американської мілітарної академії, до останньої хвилини сумніваючись, чи не краще стати адвокатом, бо й так війни не буде і за 100 років...

Академію скінчив Першинґ в 1886 році з найвищими відзначеннями. Потім звичайна військова карієра з участю в боротьбі з індіянами та в еспансько-американській війні, з учителюванням в Вест Пойнт та Небраска Юніверзіті, а далі з „пацифікацією" Филипин.

Найбільший організаційний і військовий талант виявив ген. Першинґ в 1917 році, коли вибухла війна між Німеччиною і Злученими Державами. До цього часу відносяться теж і поминальні слова президента Трумана про „геніяльного організатора" й знаменитого полководця, відомого з великої відваги, льояльности, невичерпної енергії й обовязковости. Про цю людину, що завжди вміла заховати свою гідність, секретар стейту, генерал Маршал, який служив під Першинґом у першій світовій війні, висказався в такий спосіб, що ген. Першинґ був для кожного американського вояка представником досконалости щодо військових чеснот, динамічного провідництва та американського патріотизму.

Зокрема звертається увагу на скромність Першинґа, що не дав себе втягнути в політичну карієру, яка йому усміхалася в такий самий спосіб, як тепер усміхається ген. Айзенгаверові, якому то пропонувано збоку демократів номінацію на президентського кандидата.

Високо відзначується теж і це, що ген. Першинґ був визначним представником „американської демократії" та американських ідеалів. Замітне й це, що хоч Першинґ дістав найбільші військові відзначення не тільки американські, але й інших держав, звичайно носив тільки „Медалю Перемоги", на яку мав право кожний вояк, що сповнив вірно свої обовязки.

Своє місце вічного спокою на цвинтарі вибрав собі Першинґ ще за життя і то таке, звідки на „звук сурми" зможе встати до останнього звіту разом з тими, що впали на полі слави, ідучи до бою на його приказ.

ЧЕСЬКА ТРАГЕДІЯ

(Про д-ра Е. Бенеша).

Едвард Бенеш, другий (після Масарика) президент Чехо-Словацької республіки, залишив свій уряд. На його місце прийшов комуніст Ґотвальд. Цим замкнулася „залізна завіса" над цією країною. Цим актом перечеркнено працю і пляни чеських патріотів, що стояли 30 років під проводом Масарика і Бенеша в Чехо-Словаччині. Але не тілки це: уступлення Бенеша з президентського уряду підчеркує політичні помилки цілого покоління чеських політичних діячів з часів Першої світової війни. Для вияснення цієї справи заглянемо трохи в недалеку минувшину.

Томаш Масарик і його ученик Бенеш були перед Першою світовою війною противниками відділення Чехії від Австрії. Вони працювали в цьому напрямі, щоб Австро-Угорщина була перетворена на федерацію вільних народів. Перед самою війною 1914 року Бенеш видав книжку з пляном федеративного устрою для Австро-Угорщини.

За Першої світової війни Масарик і Бенеш бувши на еміграції, змінили ці погляди і доводили дипломатам західних великодержав, що Австро-Угорщина мусить бути знищена: „Зруйнуйте Австро-Угорщину" — так звалася книжка, що її видав Бенеш у Парижі 1915 року. Сам Бенеш у своїх споминах про Першу світову війну пише, що один французький політик, почувши від нього про намір чехів зруйнувати Австро-Угорщину, сказав, що це було б безумством.

В Англії та Франції була поширена в політичних колах думка, що Австро-Угорщина потрібна для рівноваги в европейській політиці, бо Австро-Угорщина обмежувала імперіялістичні змагання Росії та Німеччини. Тому аж до російської революції 1917 року чеська пропаганда за розбиттям Австро-Угорщини в Англії та у Франції не мала успіху. Навпаки: західно-европейські великодержави хотіли відірвати Австро-Угорщину від союзу з Німеччиною. Тайно велися переговори про сепаратний мир держав Антанти з Австро-Угорщиною. Російська революція і ослаблення Росії як великодержави, далі віра в те, що переможена Німеччина вже не буде страшна — схилило політиків европейських та американських (Вилсон) до рішення: скасувати Австро-Угорщину. Так і зроблено.

Тепер, по 30 роках після цих подій, пишуть, що це рішення було фатальним для всіх народів Европи. В. Чорчил пише в своїх споминах про Другу світову війну, що знищення Австро-Угорщини було найбільшою помилкою.

Чому? Тепер розуміють про це так:

Австро-Угорщина, хоч була країна много-національна, але з великими можливостями розвитку. Перед війною 1914 року народи цієї держави зачали поволі здобувати собі рівноправність. Навіть реакційна шовіністична мадярська шляхта мусіла миритися з автономією хорватів і робити уступки семигородським румунам. Наслідник трону, Франц Фердинанд, був запеклим ворогом мадярської політики і домагався рівноправности для всіх народів Угорщини. Чехи мали свій сойм, високі школи, а чеська промисловість опановувала ринок Австро-Угорщини. Перетворена на союз вільних народів (а до цього прямував розвиток) Австро-Угорщина була б певним забором перед російським та німецьким імперіялізмом.

Австро-Угорщину, згідно з бажанням чеських політиків, розділено. Але народи бувшої монархії Габсбурґів не стали від цього щасливіші. Їхня самостійність була лише епізодом. Перше всі ці народи опинилися під владою Гітлерівської Німеччини, а після Другої світової війни всі народи бувшої Австро-Угорщини попали під владу Москви.

Славнозвісний чеський історик і політик, Франтішек Палацкий, так, як би це передбачав, бо писав 1848 року про „Ідею австрійської держави", що Австрія має місію охороняти малі народи перед Московщиною і Німеччиною. „Коли б не було Австрії, то її треба було б вигадати" писав тоді Палацкий.

Тепер Бенеш, перебуваючи в своєму замку під наглядом московських агентів, мабуть згадує Палацького. Бо дійсно, чехи, позбувшись Австрії, власними руками викували для себе кайдани московської неволі.

К. О.

ГОСПОДАРСТВА ЕВРОПИ

(Л) Господарська політика советської Росії і Плян Маршала, як відповідь Злучених Держав Америки на неї, спричинили господарське угрупування Европи на два бльоки держав, бльок держав західної Европи і бльок держав Східної Европи. Проте існує організація, в якій співпрацюють всі держави Европи. Це господарська комісія Об'єднаних Держав, з осідком у Женеві. Секретаріят цеї комісії опублікував звідомлення, в якому подані дуже цікаві подробиці про розвиток европейського господарства після війни та про його перспективи на майбутнє. З цим звідомленням хочемо коротко зазнайомити читача.

Европа, як ніякий інший континент найбільше потерпіла від війни. Промислова продукція її в другій половині 1945 спала до 60% із передвоенного стану. На диво, дуже скоро піднеслась вона і з кінцем 1947 осягнула навіть майже стан із 1938. Важка рана на організмі Европи — це Німеччина. Колись — промисловий варстат Европи, а тепер ця країна промислово просто спаралізована. Продукція заліза й сталі, машин і металевих виробів спала до четвертини 1938 року, а хемічна продукція до третини, а вугільна промисловість до половини. Це саме ті речі, що їх Европа найбільше потребує до своєї відбудови і яких саме дошкульний брак.

Повний господарський залім Німеччини з усіма його наслідками — це одна з причин катастрофального занепаду зовнішної торгівлі европейських держав між собою і зо світом. Перед війною міжнародна торгівля виносила майже третину усеї світової торгівлі, тепер спала вона до одної шестої частини. Перед 1939 Східня Европа заливала своїми аграрними продуктами всю західну Европу. (Україна, додамо, була колись шпихліром Европи). Европа продукувала достотно залізо, сталь, вугілля і безлік промислових виробів і через взаїмну виміну їх покривала власні свої потреби. Тепер майже цілком устала достава аграрних продуктів до Західної Европи; Англія зупинила висилку вугілля для Европи; вивіз німецьких готових продуктів до інших европейських країн цілком устав. Збідніла Европа мусить усе те, що раніше вона сама продукувала, спроваджувати зза моря.

Так прийшло до того, що імпорти Европи із Злучених Держав Америки подвоїлись а експорти цілком спали. Коли в 1938 Европа вивозила ще тричі стільки товарів, що Злучені Держави Америки, то тепер експортує Америка більше як старий континент. Наслідок цього це колосальний дефіцит в европейському торгівельному й грошовому білянсі, який від трьох років через поміч УНРР-и через позики, кредити й дарунки і нарешті через Плян Маршала має бути вирівнаний.

Господарський занепад Німеччини це тільки одна з причин загальної европейської нужди. Між ними дуже важлива — повільний розвиток у розбудові хліборобства Европи. Аграрна продукція її тепер дуже низька. Цей стан фатально відбився на европейській торгівлі.

Звідомлення в гострих словах критикує фальшиву господарську політику Европи. Всюди силкуються більше продуктів зуживати, як їх мається. Це веде до підвижки грошових прибутків: платень, зисків, цін. Повстає інфляційний натиск. Наслідок цього те, що продукцію зводять на фальшиві дороги: на місце важливих продуктів, потрібних до життя, продукують зайвий товар або люксусові вироби.

Проте в цій господарській політиці слідна боротьба політичних сил і кляс. Майже в усіх европейських країнах йде боротьби за новий господарський лад, за те, чи слід вести господарство далі по старому, чи по новому з плянуванням.

Звідомлення кидає теж деяке світло на господарство Советської Росії. Господарська перевага, яка перед війною була за Німеччиною, перейшла тепер до Советів. Однак виміна з ними полягає на цілком інших основах як раніше з Німеччиною, яка за свої промислові продукти діставала сирівець із Східної Европи. Натомість Совети постачають тепер сирівці і споживні засоби за промислові продукти. Торгівля Советів має своїм завданням прискорити індустріялізацію Росії. Совети працюють тепер над переведенням чотирорічного пляну 1948/50, якого мета — піднесення промислової продукції Росії на 60%.

Звідомлення кінчиться деякими вказівками на майбутнє европейського господарства.

В найближчих роках принесе Плян Маршала без сумніву чимало полегші в господарстві Европи. Проте Европа з 1938 ніколи не повстане вже. Щоби осягнути назад життєвий стандарт із передвоенного часу, треба надзвичайних зусиль: фабрики Европи, будуть мусіти бодай на два більйони долярів більше дібр продукувати як перед війною і джерела помочі Европі треба буде куди більше раціонально використувати, як досі.

ІВАН КРАВЧЕНКО. Авторські права застережені.

ЧОРНИЙ ВОРОН
(ПРАВДА ПРО СССР)

Всім мученикам і незчисленним жертвам комунізму — присвячую.
Автор.

5)

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ.

За той же рахунок ви знаєте все про комуністичного советського „генія", „сонцеподібного", „мудрого помеж наймудріших", але ви не чули і не знаєте, що кожне те слово московської пропаганди облите невинною кров'ю (приблизно) 40 мільйонів дітей і дорослих знищених звірячим засобом і що ці жертви комунізму були винні стільки, скільки може бути винним те немовлятко, яке народилось в тому потягу, який відвозив його маму на вічне заслання до концтабору Півночі.

Вашим умовам праці, тій винагороді, яку ви одержуєте за свою працю, тим достаткам в яких ви живете і тій волі, якою ви користуетесь в своїй країні, — заздрять не тільки робітники, селяни і пересічні службовці, а вам заздрять найвищі фахівці в СССР!

О, з якою насолодою кожний найвищий фахівець з СССР, помінявся б з вами своєю посадою і своєю „соціялістичною батьківщиною"!

З якою насолодою і щастям кожний громадянин СССР проміняв би свого пролетарського „батька" Сталіна на сучасного „капіталістичного визискувача"!

Так, вам заздрить кожний „щасливий" громадянин СССР, але ці свої заздрощі він довіряє тільки своїй подушці, бо коли б він позаздрів голосно, то його негайно ліквідували б як „ворога народу".

А що таке народ в СССР? — Слово „народ" означає кремлівську чотирнадцятку, тобто Сталіна і 13 членів Політбюра. — Це „народ", а решта, 200 мільйонів, — це „свідома маса будівників соціялізму".

Ви сьогодні живете у вільній країні, одержуєте за свою працю таку винагороду, що у вас ще виявляється бажання пострайкувати за прогаяний „від брами до брами" час. Поїдьте в ту країну, де влада в руках „робітників і селян", де нема капіталістів-визискувачів і спробуйте там пострайкувати не за збільшення платні, а хоч би за те, щоб ваша родина не вмирала з голоду, або хоч би за те, що ви вже віддали весь ваш „ентузіязм", тобто працюєте десятки років і вже доентузіястились до того, що нема в чому не тільки ходити на працю, але нема в чому і вийти на вулицю, щоб пострайкувати... Вас негайно знищать тут же на місці страйку. І знаєте хто? — Ваша ж профспілка, або ваші ж товариші комуністи, бо хіба можна страйкувати в комуністичнім „раю'? Хіба можна плямувати комунізм і „сонцюподібного"?

Чого ж тоді варта ваша профспілка і який після цього з вас свідомий член профспілки, коли ви разом з нею, — „скотились в контрреволюційне багно"?

Поцікавтесь ви у вашій „капіталістичній" профспілці, скільки вона організувала страйків за останні 25 років і які наслідки тих страйків? Одноразово запитайте будь-яку советську профспілку: — скільки страйків вона організувала за останні 25 років у себе і... не питайте про наслідки, бо я наперед вам свідчу, що ні одного страйку навіть тоді, коли робітники, службовці та селяни падали з голоду, вмирали дома або на фабриках, вмирали на очах того, хто сам вмирав з голоду у 1933 році, а сьогодні пише оцю відозву до вас.

Профспілки в СССР не можна назвати звичайно паперовою фікцією, бо вони таки існують, існують виключно, як паразити на тілі робітників і службовців.

Профспілка, компартія і Кремль, — складають одного паразита-велетня на тілі „свідомої маси" в СССР.

Профспілка, — це той бич, яким комунізм безупинно б'є „свідому масу" по спині, примушуючи її до свідомости, до трудової дисципліни, до ентузіязму, до виконання п'ятирічок — за чотири роки, до боротьби проти переходу з одного підприємства на друге і т. д., тобто все те, що витискує з людини останні соки, — така роля профспілок в СССР.

На жаль, я не маю під рукою зразка колективного договору між профспілкою і концерном (трестом чи комісаріятом) в СССР, а то я дещо з нього процитував би тут замість кумедії, але я пам'ятаю ті §§, в яких буквально зазначалось, що профспілка бере на себе обов'язок:

а) мобілізувати масу (не робітників і службовців, а масу. — І. К.) на виконання і перевиконання виробничих плянів.

б) Ширити і внедряти стахановщину (найвища форма визискування — І. К.).

в) Ущільнити до мінімуму робочий день.

г) Знизити собівартість виробів.

д) Повести рішучу боротьбу проти прогулів і запізнень.

е) Підвищити якість виробів.

ж) Організувати показові товариські суди над бракоробами та прогульниками.

з) Повести рішучу боротьбу проти переходу робітників з однієї фабрики до іншої (боротьба з літунством і т. д.).

Але... про яку профспілку і про який „колективний договір" може бути мова в СССР, коли взяти на увагу, що за советською пропагандою, — господарями землі і фабрик є, — селяни і робітники?

Існування профспілок в СССР найяскравіше спростовує що робітники є господарями фабрик, бо хіба господарі самі з собою складають колективний договір.

Отже, нема в СССР господарів землі — селян, нема робітників — господарів фабрик або держави — робітників і селян. — Є господарі в Кремлі а решта — це безправні і беззахисні раби, у яких відібрали навіть право вільно умерти своєю смертю.

Такий вигляд має на практиці божевільна теорія Маркса - Енгельса - Леніна - Сталіна, яка називається — Комунізм.

(Дальше буде).

I. Кедрин.

Українська еміграція в Европі та американські українці

На цю тему появилася в лондонській „Українській Думці" інтересна стаття відомого українського публіциста Івана Кедрина. Її передруковуємо. Оригінальний заголовок був: „Наша еміграція та заморські земляки".

Непорозумінь нема лиш між тими людьми (партіями, групами, урядами, державами), які добре себе взаємно знають. Тоді ніхто не наражений від другого на жадні несподіванки. І тут мусимо на початку ствердити, що наші еміґранти, які зродились із другої світової війни та під її ураганним подувом нахлинули до країн середньої й західньої Европи з різних закутків далекої рідної землі, насправді не знали, якими є наші заморські земляки і як гурт, і як окремі одиниці. Тобто: наші еміґранти в масі мали про заморських земляків зовсім невірне уявлення, міряючи їх своєю власною міркою, що до них зовсім не підходила. Це, зрештою, не перше явище в нашій історії і воно завжди мало прикрі, інколи навіть трагічні для нас наслідки. Пригадаймо хоча б взаємне розчарування галичан і наддніпрянців, коли ті дві вітки одної нації зустрілися віч-у-віч після довговікової розлуки літом 1919 року. Скільки то суперечок та дисонансів, скільки взаємного недовір'я було між обома урядами, дисонансів, що потім перенеслися в жалюгідні взаємини двох еміґратських центрів — у Відні і Тарнові! А це лише тому, що галичани уявляли собі Наддніпрянщину і наддніпрянців у чарі літературної романтики, а не знали ні тамошнього краю, ані людей, ані відносин.

Отож і тепер ми переконані, що в ЗДА, в Канаді чи інших заокеанських країнах є такі самі, як ми, українські політичні еміґранти, з такими самими політичними поглядами, почуваннями й інтересами. Ми забули про дві кардинальні історичні правди: 1. більшість українців, які опинилися за океаном, це були не політичні, а заробіткові еміґранти, здебільша бідніші селяни, що виїхали лиш тому, що в рідному краю терпіли нужду, та 2. що від часу, коли виїхали за море нечисленні дійсно політичні еміґранти, які з політичних причин не хотіли чи не могли вертатися до батьківщини після другої нашої еміґрації у XX столітті (як першу, рахуємо еміґрацію з 1914 року), що від того часу до кінця другої світової війни минуло вже 22 чи 23 роки, тобто час одного покоління. З отих двох правд виходить таке: хоч колишні наші заробіткові еміґранти, що пішли на скитальщину шукати хліба, зберегли в своїх душах і серцях глибоку любов до рідного краю, притаманну українському селянинові прив'язаність до рідного села і сентимент до односельчан, як своїх рідних, проте цей елемент ніяк не в силі зрозуміти всієї сучасної української проблематики, до котрої належить і проблематика української політичної еміґрації, як великого суспільно-історичного явища. Ця велика більшість наших заморських земляків належить завжди ще до категорії Шевченкового „меншого брата". Коли ж річ іде про наших еміґрантів-інтеліґентів, що переїхали за океан, то передусім їх дійсно жменя, яка щораз меншає. Далі за той здоровий кусень часу вони вже вросли в новий, цілком інший від европейського ґрунт, стали громадянами інших держав і мусіли перейнятися іншими категоріями думки, ніж наші. Бо вплив чужої культури й чужої цивілізації, та ще й такої могутньої і притолочуючої, як північноамериканська, це річ зовсім природна і зрозуміла. І тому навіть ті зпоміж нас, що знали колись особисто найкраще чільних наших заморських діячів, ніколи не повинні забувати старорімської пословиці: „Часи зміняються і ми зміняємося з ними".

Тому, коли вони передусім американці і думають американськими категоріями, то тільки дуже недосвідчені й непередбачливі члени нашої европейської еміґрації можуть з цього приводу ремствувати. Чи ми можемо з рукою на серці поклястися, що коли б сьогодні за море на велетенські простори Нового Світу, вивезти навіть всю без решти нашу еміґрацію, отих кругло 200,000 осіб, — що за двадцять з гаком років половина з неї не стане іншою, не засимілюється або духово відірветься від рідного краю і його потреб у такій мірі, що перестане бути для нього поважним активом! Ми можемо лише дивуватися, що за океаном народились і повиростали діти, які говорять по-українськи та мають любов до українства. Бо що тут ховати голову в пісок: адже вже сьогодні, в третьому році нашої еміґрації, є серед нас діти, що краще говорять — в Німеччині й Австрії — по німецьки, у Франції — по-французьки, ніж по-українському.

Є чільні колишні діячі, які всі свої думки і всю свою істоту наставили виключно на фізичне своє існування, як життєву ціль. Скажете: це покидьки еміґрації, це винятки. Відповідь: ні, це наслідки атмосфери, що діє серед кожної еміґрації, це прояви відосередкового гону, який притаманний для суспільного процесу, що його — на довшу мету — переживає кожна еміґрація. Церква, школа, книжки, часописи та найбільше хатня, родинна атмосфера мусить цьому процесові протидіяти. Але чим далі, тим важче цей процес зупиняти і тим яскравіше мусять виявлятися різниці між колишніми старими еміґрантами що вже перестали ними бути, та новими, що прийшли недавно з рідного краю. Тому наші заокеанські земляки зовсім слушно протестують, якщо їх тепер називати еміґрантами. І тому вони багато де в чому нас не розуміють: подружня пара, що розлучилася, чоловік і жінка, що жили понад 20 років на двох різних кінцях світу, перестають один одного розуміти. А що ж сказати про земляків, що їх розлучили не лише час і простір, але й культурний клімат двох різних континентів!

Здається, що перше розчарування, зазнане нашими европейськими еміґрантами від своїх заморських земляків, це були статті й листи, які або просто намовляли вертатися „на родіну", або перестерігали від дальшого еміґрування за море. Очевидно, одних і других не слід кидати в один казан, бо перші з них стали політичними москвофілами, останні ж виходили з міркувань соціяльної натури, не добачаючи заробіткових можливостей для маси нових еміґрантів в Америці. Але в одних і других була одна спільна риса: одні й другі говорили незрозумілою для нас мовою. Листи новоспечених американських совєтофілів із прізвищами, які стали колись наче символами українського визвольницького руху і тепер підписувались під лайками за виїзд на чужину та „порадами" вертатися „на родіну", і листи та статті із заявами співчуття і прихильности, але з „відраджуванням" їхати за океан, — це були перші два найболючіші розчарування, що їх зазнали сучасні наші европейські еміґранти.

З того часу вже багато змінилось. Здебільша замовкли совєтофіли, ревні репатріянти европейських земляків. Відповіді, що вони їх діставали від своїх рідних і знайомих, різкий зворот в загальній опінії народів американського континенту, нарешті, можливо, й острах за власні особи, щоб не повторилося з ними те, чого в другій світовій війні зазнали надто ревні й необережні звеличники Гітлєра, який теж „визволив" українські землі, — всі ці події проходили запал обвинувачів нової еміґрації у зраді і дезерції з рідної землі. Змінили й погляд чільні діячі українського національного табору за океаном. Вони розгорнули жваву харитативну акцію та — в останньому часі — всі свої спеціяльні зусилля звернули саме в напрямку допомоги европейській еміґрації мерщій виїхати з Европи. Вони також активно піддержують — разом з іншими національностями в ЗДА зміну іміґраційного закону. Те саме діялося в Канаді, Арґентині, Бразилії, Параґваї.

І почали пливти українські чоловіки та жінки за море. І швиденько потім, після перших приємних хвилин привітання, почалось нове розчарування: нові еміґранти, люди, які щойно прибули з Европи, почали писати лист за листом до залишених в Европі рідних, приятелів і знайомих з нарікванням на земляків в Америці; ці ж знову останні почали не менше голосно нарікати на новоприбулих. Чому? Головна причина червоною ниткою в'ється в усіх листах і заява одних і других: „Ми не можемо одні других зрозуміти!"

Чому? Єдина правильна відповідь: **бо інша стала психіка одних і других, інший підхід до всіх життєвих справ, інший круг зацікавлення, інший спосіб думання. І на це нема жадної ради. Тобто, вибачте, рада є: треба, щоб колишні еміґранти, теперішні вкорінені в американський ґрунт земляки ближче безпосередньо пізнали людей з нової еміґрації. І треба, щоб ті нові мешканці Нового Світу почали і собі вростати в новий ґрунт, щоб між одними й другими створилось взаємне зрозуміння і вирівняння.** Покищо цей процес тільки розпочався. Покищо одні й другі поза деревами окремих закидів і жалів не бачать лісу спільної проблематики; проблематики, що її мають всі чужонаціональні мешканці заморських країн, проблематики, що вміщається в рамцях питання: як погодити любов старого рідного краю і вимоги, що він їх має до всіх своїх, по широкому світі розкинених синів і дочок, з обов'язками та сентиментом до нової країни поселення? Як помирити тугу за рідним краєм з журбою за найшвидше влаштування себе в чужому терені? Як погодити свої постійні, щоденні і злободенні журби і брак часу — з дальшим активним зацікавленням тими всіми справами, що полонять розуми і серця всіх наших тутешніх европейських еміґрантів?

Очевидно, що це й є суттєвий корінь лиха, а не окремі жалі й претенсії одних до других. Очевидно також, що в тих жалях і претенсіях є багато переборщеного і неслушного, але і багато слушного та справедливого. Коли, напр., наші земляки постійно пишуть з найбільшим жалем, що людина за океаном — в понятті тамошніх людей — нічого не значить, бо всі вартості там обраховується критерієм доляра, то в цьому жалі відбивається саме інше світовідчування европейця та американця. І тут нічого обвинувачувати один одного. Ми, европейські еміґранти, пережили на власній шкірі та оглядали впродовж довгих, як вічність, воєнних років, як в одній хвилині гинув дорібок цілих поколінь, як люди тратили майно, становище, титули, як з поверхні землі зникали палати з безцінними добрами і як людина раділа, коли могла зберегти лиш голе життя. Ми бачили й переживали, як мільйони безвинних гинули безглуздою, жорстокою смертю лиш тому, що вони не підходили під штучно створені доктрини часових переможців. Ми бачили й переживали, як багатство ішло впарі з трагедією і найбільшим нещастям, як власне бідність була джерелом щастя.

Навіть багато клунків ставало в еміґрантських мандрах нераз нещастям втікачів, що через них, бувало, і життя втрачали, не маючи серця розлучитися з своїм майном і утікати в ліс перед літаками, що, кілька хвилин потім, торощили оті клунки і їхніх власників у вагонах.

За останнє десятиліття ми навчилися правди, що не матеріяльні вартості, а саме моральні є реальним і єдино тривким елементом і що цей — на перший погляд — парадокс чи високопарна фраза є нашою дійсністю. Очевидно, що, виховані впродовж десятьох років в атмосфері „суєта сует", европейські еміґранти, які приїжджають до багатих заокеанських країн, де вся цивілізація базується на багатстві й ініціятивності громадян, очевидно, такі недавні мешканці бараків, розкинутих серед руїн европейських міст, не можуть розуміти своїх заморських земляків, для котрих матеріяльні вартості є річчю самозрозумілою, є тривкою і здоровою основою життя їх та їхніх дітей.

Відомо, наприклад, що наші заморські земляки ставляться з великим зрозумінням до нужди окремих людей і радо помагають одиницям, але не мають належного зрозуміння культурницької праці европейської еміґрації. І цей їхній підхід навіть психологічно зрозумілий. Бо вони розуміють так: що варті ті всі українські школи, курси, журнали в Німеччині й Австрії, коли ж і так за кілька місяців чи хай навіть за рік-два-три вся ця українська братія мусить виїхати в чужі американські краї, де діти будуть вчитися чужою мовою, в чужих школах, з зовсім інших підручників та за зовсім іншими системами навчання? Чи це не зайва витрата енергії та гроша, чи це не є забава?

Ми знаємо, що так здебільша думають наші заокеанські земляки. І ми їм відповідаємо: „А чи знаєте, дорогі брати і сестри, що ми знаходимося в такому поході, наче цигани на возах, вже близько десять років? І що сталося б, коли б ми не наставляли нашого життя на постійність (цебто не поводились у всіх обставинах так, наче б ті тимчасові обставини мали тривати далі роками), а дійсно лиш на провізорію, тимчасовість? Що було б, коли б ми, починаючи від осени 1939, від першої хвилі нашої еміґрації з рідної землі на Захід, не старалися були негайно, в кожній ситуації, країні творити власну громадську організацію з правильниками, членськими виказками і пляном праці? Коли б ми не творили були в кожній ситуації, скрізь і всюди негайно дитячих садків та рідних шкіл всіх типів?

Ми вам скажемо, що тоді було б. Хлоп'яча молодь була б за той час збандитизувалась, а дівоча — спроституувалась! А коли так не є, то це виключно заслуга нашої громадської організації, церкви, нашої школи, нашої плянової еміґрантської поведінки, що **наставлена, власне, не на тимчасовіть, а на тривкість у методиці життя і праці!**

Коли українська европейська еміґрація має серед себе еліту української інтеліґенції і думає про основні речі національно-політичної та культурної проблематики, то заокеанська, яка в масі складається з колишніх заробіткових еміґрантів, а інтеліґенції нараховує лише жменю, з природи речі мусіла цю проблематику залишити осторонь. З цього зродився новий комплекс взаємних жалів і докорів. Европейські еміґранти кажуть: „Чому ви, наші заморські земляки, досі не створили сильних осередків української культури за океаном, досі не заснували видавництв, які передрукували б бібліотеку наших клясиків та видали мистецькі альбоми й видання, для видання яких потрібний капітал, що його ви маєте? Чому ви не наслідуєте в цьому, наприклад, польську заокеанську колонію? Чому ви проявляєте замалу активність у наших політичних питаннях, не популяризуєте їх серед чужинецького світу так, як це робить он хоча б американська „Польонія"?

І ми чуємо відповідь: „Тому, що нас тут мало і не було кому цим ділом зайнятися; що чейже американська українська колонія в культурних справах признавала примат Краю і від нього спроваджувала всі найкращі видання; тому, що ви, европейські еміґранти, своїм політиканством відбираєте нам охоту встрявати взагалі в політичні справи, переносячи свої, чужі нам і незрозумілі, партійно-політичні спори на наш американський терен, і то ще в найбільш непристойній формі, відштовхуєте нас ще більше від політичної проблематики.

І знову обидві сторони мають рацію. Знову міркування і европейських еміґрантів і заморських земляків спираються на розумних засновках. І знову в цих зауваженнях є багато звичайного непорозуміння, **що минеться, коли ми взаємно краще пізнаємо себе і свої відносини, яких не знали та все ще не знаємо. І це взаємне зрозуміння напевно прийде. Кожний день наближує нас до нього! Наплив нашої нової еміґрації до країн американського континенту скріпить тамошніх інтеліґентів, підсилить їх, дасть їм сильних, численних, повних свіжої енергії помічників у піклуванні „меншим братом". Вільна ж атмосфера вільних країн з такою здоровою підвалиною кожного суспільного ладу як праця і користування її плодами додасть ту певність себе нашим еміґрантам, якої не можуть мати люди, що живуть в непевності завтрішнього дня. Звичайно, новим еміґрантам треба ще врости в новий ґрунт, треба запевнити собі варстат праці, треба добре пізнати їх відносини та людей. До того часу наші люди, що виїжджають за океан, повинні слухати порад і вказівок наших чільних заокеанських земляків та підходити до них з довір'ям, а не насторожено. Вони повинні поводитись скромно, тактовно і не пхатися з „реформами". Але й чільні наші земляки не повинні вбачати в нових іміґрантах „конкурентів", а цінних співробітників. З масовим напливом нових інтеліґентів, безумовно, мусить в не одному змінитися методика і навіть цілі праці. Але це прийде ступнево, самостійно, еволюційно, гармонійно, згідливо. Не може бути двох таборів: „старі" й „нові", „ми" й „ви", а мусить бути один український табір. Ми віримо, що так буде, й тому не беремо собі до серця теперішніх дисонансів: вони є річчю проминаючою, тимчасовою, а не проминаючою є національна спільнота, спільні почування і спільні інтереси!** — (За „Українською Думкою", Лондон, чч. 17-18 ц. р.).

БУЛА 10 РОКІВ КЕЛЬНЕРКОЮ, ЩОБ ЗАРОБИТИ НА НАУКУ В УНІВЕРСИТЕТІ.—Д-р Дароті Сел, яку маємо перед собою, переводить лікарські оглядини свого першого пацієнта в шпиталі в Лос Енджелес. Каже, хоч забрало їй 10 років праці в ресторані, щоб заробити гроші на науку, то вона ще раз стільки років працювала б, щоб цього досягнути, коли б зайшла потреба.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

СС. ПІТСБУРГ, ПА.

На політичну акцію Українського Конгресового Комітету.

Дня 4. липня відбулось в Пітсбургу в галі української кат. церкви віче в справі допомоги політичній акції Українського Конгресового Комітету, в звязку з кампанією за збірку 50 тисяч долярів на цю працю. Віче отворив о. М. Кіндій і щиро попер цю акцію, а головну промову виголосив ред. Б. Катамай, представивши основно працю Українського Конгресового Комітету та Панамериканської Української Конференції. Потім промовляли на тему потреби продовжування політичної акції в обороні України та її прав о. адм. П. Понятишин, о. М. Кіндій та інж. В. Малевич, які розпочали збірку 50-доляровими жертвами. Промовляли ще: секретар віча проф. В. Кульчицький, о. Нагаєвський, п-ні М. Малевич, о. М. Кучер та М. Майнош. Збірка принесла $410. Вибрано теж Комітет дальшої збірки, до якого ввійшли пані: М. Малевич, Л. Мисько, К. Баган, М. Майнош і В. Дуткевич. Ще згадаємо, що віче проголосив даремно п. Н. Арсеній на своїй радіоградині, чим допоміг спопуляризувати саму акцію.

На вічу жертвували: по $50: о. М. Кіндій, о. П. Понятишин і інж. В. Малевич; п-ні Олена Кушнір $25; по $20: о. М. Кучер і григорій Баран; по $10: о. І. Нагаєвський, Степан Левицький, Михайло Сарахман, Сильвестер Мазур, Микола Хрін, Іван П. Федан, Н. Н.; по $5: Іван Корбецький, Петро Савчак, Софія Слабий, Михайло Баранський, Михайло Майнош, Люба Мисько, Катерина Баган, Марія Фарботник-Радик, Анна Фарботник-Акер, Василь Свідерський, Григорій Тимуш, Марія Хандога, Іван Бекиш, Ева Василик, Микола Середницький, Іван Рудик, Микола Арсеній; Назар Король $3; по $2: Текля Баран, Михайло Федорів, Михайло Дудяк, Стефан Ягелло, Андрій Собіль, Семен Стеник, Катерина Шиманська, Йосиф Бакалець, Григорій Гнатишин, Дмитро Микич, Михайло Лещук, Агафія Зайцьо, Михайло Стаськович, Юлія Майнош, Марія Сидор. по $1: Анна Пастирчак, Марія Поглод, Антін Кузів, п-ні Ягелло, Агафія Чичила, Теодор Дудяк і одна незаписана особа.

Разом отже зібрано на вічу $410, які вже передано до каси Українського Конгресового Комітету.

Дальшою збіркою в Пітсбургу мають занятись вибрані в тій ціли: п-ні Малевич, п-ні Люба Мисько, п-ні Катерина Баган, Михайло Майнош і В. Дуткевич.

Віримо, що Пітсбург виконає своє завдання за прикладом повищих жертводавців, які вказали дорогу.

Присутний.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Вшанування памяти Хмельницького.

Ширший загал нашого громадянства не все вірно і точно поінформований з величною постаттю великого відновителя української державности у половині XVII. ст. — Богдана Хмельницького. А показати всю велич духа того вмілого полководця і організатора державного життя, людини залізної енергії й геніяльного дипломата, що вмів годити суперечні струї, що тоді нуртували серед нашого суспільства — це завдання дуже на часі під теперішню хвилю.

300-ліття повстання і перших перемог Хмельницького та початків його державнотворчого діла вшанувала шікагоська українська громада скромною академією, яка відбулась у неділю, дня 27. червня, у церковній галі церкви св. Николая. Як на гарячий час зібралась на святі дуже чисельна публика. На програму свята зложився загальний реферат про життя і дії гетьмана, який виголосив прибувший з Европи д-р А. Б. та спеціяльна доповідь д-ра О. Тарнавського про участь галичан у повстанні. Після доповіді відспівано національний гимн, „Не пора" і декілька пісень.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Віче в справі політичного фонду.

В неділю, 4-го липня відбулось в українській салі в Нортгемптоні з почину Українського Конгресового Комітету віче для переведення в цій громаді та в сусідних громадах, Ормроді, Іджипті і Сементоні збірки на фонд У. К. Комітету для політичної акції за визволення України.

Як референт з рамени У. К. Комітету промовляв д-р Лонгин Цегельський, розбираючи сучасне міжнародне положення, вигляди української справи, потребу політичної акції та потребу політичного фонду для цеї акції.

Зібрані громадяни і громадянки одобрили цю акцію та вибрали комітет для збірки на листи (від хати до хати) і по українських організаціях. До Комітету ввійшли: пп. Лука Демчук, Антін Костів, Юлія Сидор і Анна Кочан з Нортгемптону; Михайло Легкий, Іван Маїцький, Іван Радьо і Павло Федьо на Ормрод і Іджипт та Іван Фрейдун на Сементон.

Комітетові рішили приступити сейчас до акції, поділити згадані місцевости поміж себе та почати збірку від хати до хати.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатися безпосередньо до ЗУА ДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

ГАРОЛД Е. СТАСЕН, років 41, мають 32 роки став губернатором стейту Мінесота. В часі війни покинув уряд і пішов служити в марінарці. Тепер є важною політичною фігурою у республіканців.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

15,312 Кушнір Михайла з с. Терло (Добромиль) від Шоткевич Степана.

15,313 Гуречной Станислави д. Мартина з дому Барабаш з с. Риглиць (Тарнів) від Барабаш Марії.

15,314 Хорват Антона від Хорват Віри обоє з Великої України.

15,315 Синів Степанів Тимка з с. Вільки Мазовецької (Рава Руська) від Нечипор Миколи.

15,316 а) Воробець Теклі з с. Лімна (Перемишль) від Кішеня Миколи с. Андрія.

15,316 б) Щирба Павла с. Йосифа з с. Угорка (Ярослав) від Щерба Олени д. Омеляна зам. Кішеня.

15,317 Волянський Миколи і Анни з с. Ясіва (Перемишлянщина) від Рибак Романа.

15,318 Богдан Миколи, Супрун Павла з с. Пониковиці Малої і сестер Параньки, Каськи і Гані з дому Галамаги всі з пов. Броди від Степушишин Миколи.

15,319 Кревних і знакомих з с. Вибудів (Бережани) відозвіться і поможіть пробратися молодому сироті зі скитальщини від Штабалюк Петра.

15,320 Пилипяк Михайла с. Теклі з с. Гологори Довга Сторона (Золочів) від Пилипяк Симона с. Тереси.

15,321 Симвяків Якова с. Петра з с. Беремяни (Бучач) від Симвяків Михайла.

15,322 Пилипів Василя з с. Петриків (Тернопіль) від Середа Петра с. Івана.

15,323 Болюх Івана, Крохмальна Анастазії з с. Кутковець (Тернопіль) від Болюх Юліяна.

15,324 Вуйка і тітки з с. Воробіївка (Тернопіль) від Петрусик Богдана с. Василя.

15,325 Бабій Миколи с. Івана з с. Красилівка (Товмач) від Бабій Луки с. Олекси.

15,326 Парохіяни Дошна, Волтушова, Балутянки, Вільки, Поляни Суровичних (Сянік) від о. Мигаль Василя.

15,327 Сеник Дмитра і Степана з с. Камянка (Скалат) від Чуба Дмитра.

15,328 Коцопей Ольги і Івана і Солій Ілька з с. Татари (Самбір) від Коцопей Василя с. Івана.

15,329 Ярощак Григорія, Степана, Еви і Ірени від Ярощак зам. Сроба Юлії з с. Терепча (Сянік).

15,330 Федорчук Василя с. Дмитра з с. Саджавки (Надвірна) від Федорчак Василя с. Ілька.

15,331 Матіяш Андрія, Саган Івана з с. Оріхівчик (Броди) від Матіяш Василя с. Дмитра.

15,332 Кіндрат Василя с. Юрка з с. Глідно (Березів) від Кіндрат Степана.

15,333 Паляниця Марії і Анелі з Турки над Стриєм від Янівська-Лужнякова д. Теофіля.

15,334 Стриминський Павла в с. Криве, Лясковська Каролини з с. Новосельця (Сянік) від Стриминська Анни.

15,335 Дронський Станислава з с. Паповиці (Самбір) від Дронський Йосифа.

15,336 Бабяк Петра з Бережанщини від братового сина Бабяк Павла.

15,337 Кревних Кобринських, Дрогомирецьких і Юркевичів від Кобринська Марії.

15,338 Рідних і знайомих з с. Київця і Дернова (Жидачів) від Яворівський Якова.

15,339 Голюк Кіндрата с. Палашки з с. Ситово від Шепелюк Марти.

15,340 Войтович Енди з с. Ладрім (Сянік) від Мурган Йосифа.

15,341 Долошинських Андрія Петра і Вікторії з с. Ялин (Сянік) від Долошицький Михайла.

15,342 Гаврилюк Теодора та знайомих з с. Язлівчів (Броди) від Мисюк Марти д. Гаврилюк Пелагії.

15,343 Варніцька Магди зам. Попель від Ставничий Микити.

15,344 Чипига Івана Кути-Коломия від Вінтоняк Марії.

15,345 Буш Михайла, Пенчак Івана від Серединський Чарлеса.

15,346 Петриків Ірини від Цьопик Ілька с. П. з с. Росохуватець (Підгайці).

15,347 Парохіян громад Америки і Канади просить о афідевіт музик-диригент з держ. іспитом, знавець церковних хорів від Гнатюк Михайла.

15,348 Оприско Стенлі і Осипи, Соханчак Касі в с. Балигорода (Лісько) від Копач Йосифа.

15,349 Шийка з дому Мисько Софії з с. Хлопячі (Рудки) від Шманько Анни.

15,350 Качмарек Миколи з с. Соколя (Мостиська) від сестр. доньки зам. Пасічна Анни.

15,351 Іваницький Андрія і Романа, Яворський Андрія від Дзюбінська Олени.

15,352 Котик Романа з с. Верхня (Калуш) від Попадюк Марії зам. Байгерич д. Петра.

15,353 Шлюзар Василя з с. Цуцилoвці (Стрий) від Ласковський Івана.

15,354 Клебан Зофії, Оленки і Івана від Клебан Теодора.

15,355 а) Громич Івана Івановича з Чуднова (Волинь) від Громич Евгена.

15,356 б) Бахмат Андрія в с. Джурів (Станиславів) від Николюк Степана.

15,356 Гринчишин Семка і Василя с. Миколи з с. Майдан Гологірський (Золочів) від Гринчишин Павла з с. Жуків.

15,357 Величко Миколи від Петрів Ольги.

15,358 Бонга Катерини від Більканич Юрія з с. Велике Березне (Закарп. Україна).

15,359 Марканич Леся і Івана з с. Соколе (Лісько) від Марканич Василя с. Петра.

15,360 а) Біловус Івана з с. Раковець (Підгайці) від Сабачук Василя с. Луця.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

І БАНДЕРА В ТОМУ

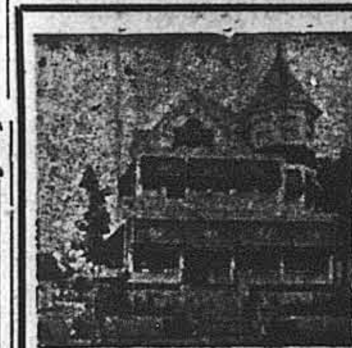
Ню Йорк, 19 липня. Американська преса, подаючи обширні звідомлення про масові арештування в Чехословаччині у зв'язку зі здогадною шпигунською акцією в користь Америки та підготовкою замахів на життя комуністичних міністрів, повідомляє за чеським міністерством внутрішніх справ і народної оборони, що група чеських втікачів, яка перейшла до Чехословаччини та виконувала цю роботу, була зв'язана та діяла з наказів бувшого чеського соціялістичного посла Йозефа Герля та „посла Бандери". При цьому в американських повідомленнях не подається, чи тут йдеться про відомого провідника одної групи українських націоналістів, Степана Бандеру, хоча це можна здогадуватися. Згадується теж, що чеський уряд тепер обвинувачує в шпигунстві в користь Америки всі групи, що їх досі суджено за ворожість до режиму, отже насамперед УПА.

ЩО СТАЛОСЯ З ГЕН. СВОБОДОЮ?

Прага, 19 липня. Чеський міністер війни, ген. Свобода, вже від кількох днів не приходить до свого уряду і тут є повна таємниця щодо місця його побуту і його долі взагалі. Чеський уряд офіціяльно заперечив поголоску, що теж ген. Свобода мав втекти до американців, заявляючи, що він є на одномісячний відпустці. Ген. Свобода був безпартійним до останнього часу і тільки кілька тижнів тому його вписали в комуністичну партію.

ЧЕСЬКО-РУМУНСЬКИЙ ДОГОВІР.

Прага, 19 липня. — До Букарешту, столиці Румунії, виїхала вчора делегація чехословацького уряду, очолювана премієром Запотоцьким, з метою підписати договір „приязні і взаємної оборони" між обома країнами.

ТАРЗАН, ч. 1886

Скрутивши з трави два шнури, одним з них перевязав свої широкі плечі.

Другий шнур привязав з одного кінця до виставочої скали, а другий кінець спустив в таємничу печеру.

Відразу дався чути великий шум, який зачав дуже скоро наближатись.

Як шум дійшов до самого верха, малпочоловік ляг у високу траву — саме в час.